ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ο Σταύρος Κωνσταντακόπουλος γεννήθηκε στην Αθήνα το 1958 και μας άφησε απρόσμενα το 2015. Μετά την ολοκλήρωση των προπτυχιακών του σπουδών στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης της Παντείου ΑΣΠΕ το 1981, συνέχισε τις σπουδές του στο Παρίσι, όπου το 1992 ανακηρύχθηκε διδάκτορας.

Δίδαξε επί σειρά ετών κοινωνική και πολιτική θεωρία στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης (1992-2002) και από το 2003 στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου.

Ο Σταύρος Κωνσταντακόπουλος, εκτός από την έντονη δημόσια παρουσία του, ανέπτυξε σημαντική ακαδημαϊκή δραστηριότητα, με πεδίο έρευνας τη θεωρία της δημοκρατίας. Στο πρώτο εκτεταμένο έργο του, που παρουσίασε ως διατριβή, ασχολείται με τη λεγόμενη μακιαβελική παράδοση και ειδικότερα με τρεις σημαντικούς θεωρητικούς της: τον Βιλφρέντο Παρέτο, τον Γκαετάνο Μόσκα και τον Ρόμπερτ Μίχελς. Σε αυτή την έρευνα, ο Κωνσταντακόπουλος επιχειρεί, μεταξύ άλλων, ένα είδος «πνευματικής ιστορίας» ή «ιστορίας των ιδεών», όπου οι θεωρητικοί αυτής της παράδοσης εντάσσονται στο κοινωνικό, πολιτικό και διανοητικό πλαίσιο της εποχής τους, και ταυτόχρονα ερευνάται η ιστορικο-θεωρητική καταβολή των ιδεών τους. Με αυτό τον τρόπο αναδεικνύει τις απαντήσεις τους στα προβλήματα των κοινωνιών τους και εξετάζεται η επιρροή των θεωριών τους στην πολιτική ζωή ορισμένων ευρωπαϊκών χωρών και ιδιαίτερα η σχέση τους με τη γένεση του φασισμού. Ανακατασκευάζει τις αντιλήψεις τους περί του πολιτικού βίου, αντιλήψεις βάσει των οποίων θεωρείται ότι ο πολιτικός βίος συντίθεται από συγκεκριμένα δεδομένα, διάσπαρτα και μεταβαλλόμενα, τα οποία υποχρεώνουν την πολιτική επιστήμη να αναπτυχθεί κατά το υπόδειγμα των φυσικών επιστημών, χωρίς τούτο να σημαίνει ότι ακολουθούν κατ' ανάγκη και τη μέθοδό τους, αλλά μόνο την αξίωσή τους περί αντικειμενικότητας.

Ο Κωνσταντακόπουλος, μέσα από μια λεπτομερή πολιτικο-ακαδημαϊκή βιογραφία των θεωρητικών της αντιδημοκρατικής παράδοσης, στην οποία εξετάζει τα πολιτικά δρομολόγια και τις απόψεις τους, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η θεωρητική τους προβληματική εντάσσεται στο ευρύτερο ρεύμα του φιλελευθερισμού, όπως κυριαρχεί στο γύρισμα του 20ου αιώνα, με κοινά χαρακτηριστικά την οικονομική και πολιτική ελευθερία, τον πλουραλισμό, την αναγκαιότητα περιορισμού της κρατικής αυθαιρεσίας και την κατάργηση κάθε μορφής προστατευτισμού.

Στο δεύτερο εκτεταμένο έργο του, στον *Ατομικισμό, επανάσταση και δημοκρατία. Για την πολιτική θεωρία του Τοκβίλ*, (Σαββάλας, Αθήνα 2007), ο Κωνσταντακόπουλος επικεντρώνεται στην έρευνα των αντιλήψεων του Τοκβίλ σχετικά με το αναπόδραστο της δημοκρατίας αλλά και με τις μορφές του ατομικισμού, οι οποίες συνδέονται με την ανάδυση της δημοκρατίας. Θέτει ως αφετηρία της έρευνάς του την ανακατασκευή της αντίληψης του Τοκβίλ για τον ατομικισμό ως παθογένειας της δημοκρατίας, αλλά και την αντίληψή του περί δημοκρατίας, η οποία συνοψίζεται, σε πολιτικό επίπεδο, ως ισονομία και, σε κοινωνικό επίπεδο, ως προϊούσα κοινωνική κινητικότητα. Στρεφόμενος κριτικά προς τους ερμηνευτές του έργου του Τοκβίλ, επισημαίνει ότι οι περισσότεροι από αυτούς επιχειρούν να αντιπαραθέσουν αυτό το έργο ως «ανοιχτό, όπου το νόημα της ιστορίας δεν είναι προκαθορισμένο και το οποίο επιτρέπει την αυτόνομη δράση του ατόμου, προς το μαρξικό έργο, έργο "κλειστό", όπου το νόημα

της ιστορίας είναι προκαθορισμένο και η δράση του ατόμου υπερκαθορίζεται από τα δομικά χαρακτηριστικά της κοινωνικής τάξης πραγμάτων» (σελ. 21-22). Με αφετηρία την κριτική προς τις ποικίλες ερμηνευτικές προσεγγίσεις του έργου του Τοκβίλ, τονίζει τις αντιλήψεις του για το δεσμευτικό νόημα της ιστορίας που συνηγορούν στη διαπίστωση ότι «το μέλλον του κόσμου δεν μπορεί παρά να είναι αυτό της δημοκρατίας» (σελ. 22).

Το συνέδριο, που θα πραγματοποιηθεί 10-11 Ιουνίου στο Πάντειο Πανεπιστήμιο έχει ως θέμα του τη *Θεωρία της Δημοκρατίας*, προνομιακό πεδίο έρευνας του Κωνσταντακόπουλου, και θα αντιμετωπίσει μια σειρά από ζητήματα που καθιστούν τη θεωρία της δημοκρατίας επίκαιρη. Πρόκειται για ζητήματα που αφορούν γενικά τη δημοκρατική παράδοση, τον πολιτικό αυτοκαθορισμό και την έννοια της κυριαρχίας, την κατάσταση ανάγκης, την «κοινωνία των πολιτών» και την ανάπτυξη της θεωρητικής παράδοσης περί δημοκρατίας στην κλασική θεωρία (Ρουσσώ, Καντ, Χέγκελ και Μαρξ).